

Nr 19.

Utlåtande i anledning av väckt motion om ändring av 7 § lagen den 1 december 1950 (nr 599) om ersättning för mistad fiskerätt m. m.

Tredje lagutskottet har behandlat en inom riksdagens andra kammare väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 46, av herrar *Levin* och *Skoglund* i Umeå.

I motionen hemställes, »att riksdagen måtte företaga sådan ändring av lagen om ersättning för minskad fiskerätt m. m. av den 1 december 1950, att första stycket i 7 § får följande lydelse:

Den som är missnöjd med fiskevärderingsnämnds beslut äger draga frågan under domstols prövning, såframt han väcker talan inom tre månader från det nämndens beslut delgavs honom. Erinran härom skall intagas i beslutet.»

Det i motionen framställda yrkandet innebär införande av fullföljdsrätt jämväl för kronan med avseende å fiskevärderingsnämnds beslut.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

I den ordning 46 § riksdagsordningen föreskriver har yttranden över motionen inhämtats från kammarkollegium, fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök samt fiskevärderingsnämnderna för Norrbottens och Västerbottens län, för Kalmar och Blekinge län ävensom för Hallands samt Göteborgs och Bohus län. På begäran av utskottet har därjämte yttrande avgivits av Sveriges fiskares riksförbund.

Gällande bestämmelser

Bestämmelserna i lagarna den 1 december 1950 om gräns mot allmänt vattenområde samt om rätt till fiske har i vissa fall föranlett minskning av det enskilda vattnet och intrång i förut bestående enskild fiskerätt. Genom *lagen den 1 december 1950 om ersättning för mistad fiskerätt m. m.* har givits möjlighet för den enskilde att få ersättning härför av statsmedel. Fråga om ersättning skall enligt 2 § i sistnämnda lag upptagas av särskild nämnd (fiskevärderingsnämnd), inrättad för län eller annat område som Kungl. Maj:t bestämmer. Anspråk på ersättning skall vid påföljd av talans förlust framställas hos nämnden före den 1 januari 1958. Innan fiskevärderingsnämnd avgör ärende angående ersättning skall sökanden och kronan erhålla tillfälle att framlägga sina synpunkter vid sammanträde inför

nämnden (4 §). Nämnden må tillerkänna sökanden gottgörelse för utgifter å ärendet i den mån gottgörelse begärts och finnes skälig. Rörande fullföljd av talan mot fiskevärderingsnämnds beslut finns föreskrifter i lagens 7 §, som här må i sin helhet återges:

7 §. Ersättningsökande som är missnöjd med fiskevärderingsnämnds beslut äger draga frågan under domstols prövning, såframt han väcker talan mot kronan inom tre månader från det nämndens beslut delgavs honom. Erinran härom skall intagas i beslutet.

Väckes ej, på sätt i första stycket sägs, talan mot nämndens beslut, skall beträffande beslutet i tillämpliga delar gälla vad i allmänhet är stadgat om domstols dom, vilken vunnit laga kraft.

Kronans talan i ersättningsfrågor bevakas enligt 8 § av kammarkollegiet.

9—12 §§ i lagen innehåller slutligen bestämmelser om nedsättning och fördelning av ersättning som enligt 1 § i lagen tillerkännes ägaren för minskning i fastighetens värde.

I kungörelsen den 12 januari 1951 om fiskevärderingsnämnder och deras verksamhet har föreskrivits att fiskevärderingsnämnd skall finnas för tio olika områden. Vidare har stadgats, att ansökning bör innehålla uppgift om anspråkets storlek och de omständigheter, varå det grundas, samt vara åtföljd av de handlingar sökanden vill åberopa till stöd för sin talan. Är inkommen ansökan ofullständig och kan kompletterande uppgifter ej erhållas genom förfrågan hos sökanden, må ordföranden förelägga denne att inom viss tid lämna sådana upplysningar, vid påföljd att ansökningen eljest kan komma att avvisas. Ordföranden äger inhämta yttrande från statens fiskeritjänsteman eller annan sakkunnig myndighet samt vidtaga de förberedande åtgärder i övrigt, som må erfordras för att ärendet skall kunna vid förhandling inför nämnden slutföras i ett sammanhang. Finnes uppskov med ersättningsärende nödvändigt, må nämnden tillerkänna sökanden förskott å honom tillkommande ersättning med lämpligt belopp. Vid ersättningsens bestämmande skall tagas skälig hänsyn till ränteförlust som må ha skett under tiden från det skadan uppkom.

Frågans tidigare behandling

Enligt 6 § i det förslag till lag om ersättning för mistad fiskerätt m. m., som den 31 juli 1947 avgavs av *fiskerättskommittén* (SOU 1947: 47) och som låg till grund för 1950 års ersättningslag, skulle talan mot fiskevärderingsnämnds beslut kunna föras vid domstol ej blott av ersättningsökanden utan även av kronan.

Vid framläggande den 18 maj 1949 av överarbetat förslag till lagstiftning om gräns mot allmänt vattenområde (SOU 1949: 2) uttalade *lagbered-*

ningen att ersättning för förlust av vattenområde enligt den föreslagna lagen borde utgå av statsmedel enligt bestämmelser i särskild lag. *Föredragande departementschefen* uttalade (prop. nr 59 år 1950, s. 10) att prövningen av dylika ersättningsfrågor lämpligen borde anförtros åt samma nämnder, som föreslagits skola avgöra liknande frågor beträffande förlust av fiskerätt. Erforderliga lagbestämmelser borde upptagas i samma lag som reglerade frågan om ersättning för mistad fiskerätt. — Fiskerättskommitténs nämnda förslag blev i anledning därav inom justitiedepartementet föremål för viss omarbetning.

I *det omarbetade förslaget*, som remitterades till lagrådet, intogs bestämmelser angående fullföljdrätten under 7 §, motsvarande lagtextens 7 § första stycket. Förslaget lämnades av lagrådet i denna del utan erinran (Kungl. Maj:ts prop. nr 59 år 1950 s. 56).

Vid framläggande den 13 januari 1950 av förslag till ny lag om rätt till fiske m. m. berörde *chefen för jordbruksdepartementet* även frågan om ersättning för mistad fiskerätt samt uttalade därvid till statsrådsprotokollet bland annat följande:

»Jag har redan i början av mitt anförande framhållit, att ersättning av statsmedel enligt min uppfattning bör utgå, då den nya fiskerättslagstiftningen föranleder intrång i bestående enskild rätt. Det är uppenbarligen önskvärt att dylika ersättningsfrågor kunna avgöras i enkla former, men samtidigt måste tillses att rättssäkerheten icke äventyras. Den av kommittén föreslagna anordningen med särskilda fiskevärderingsnämnder torde väl tillgodose båda dessa önskemål. Jag biträder därför även förslaget om sådana nämnder.

I 7 § ha med någon jämkning upptagits enahanda bestämmelser som i 6 § i kommittéförslaget om rätt att vid missnöje med beslut av fiskevärderingsnämnd väcka talan mot kronan vid domstol.» (Kungl. Maj:ts prop. nr 60 år 1950 s. 138 och 140.)

Vid ersättningslagens behandling i riksdagen uttalade utskottet:

»För att det skall stå fullt klart att fiskevärderingsnämnds beslut skall vara likställt med domstols ej blott i fråga om möjligheterna att få exekution utan också i fråga om möjligheten att vinna rättelse genom resning och andra extraordinära rättsmedel — även på talan av kammarkollegiet — förordar utskottet att i 7 § tillfogas ett andra stycke av innehåll att om talan ej väckes mot nämndens beslut, skall beträffande beslutet i tillämpliga delar gälla vad i allmänhet är stadgat om domstols dom, vilken vunnit laga kraft. Denna hänvisning syftar framför allt på bestämmelserna i nya rättegångsbalkens 58 och 59 kap. om resning och återställande av försutten tid samt om besvär över domvilla.» (Tredje lagutskottets utl. nr 22 år 1950 s. 25 f.)

I anslutning härtill tillkom lagtextens andra stycke.

Anledningen till att man under departements- och riksdagsbehandlingen av ersättningslagen frångick fiskerättskommitténs förslag och begränsade kronans klagorätt till de i 7 § andra stycket åsyftade fallen, resning, besvär över domvilla och återställande av försutten tid, framgår således icke närmare av förarbetena till lagstiftningen.

Yttrandena

En lagändring i enlighet med motionen tillstyrkes av samtliga remissinstanser.

Fiskevärderingsnämnden för Kalmar och Blekinge län gör dock åtskilliga invändningar av principiell natur men säger sig utgå från att en ändring är behövlig, eftersom kammarkollegium, vilken myndighet torde ha den största erfarenheten i dessa frågor, funnit så vara fallet.

Inom *fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök* har överdirektören och föredragande byråchefen reserverat sig för motionens avstyrkande.

De skäl, som anses tala för en lagändring i enlighet med motionen, redovisas av *kammarkollegium* på följande sätt.

Det viktigaste skälet för en utvidgning av kronans fullföljdsrätt är intresset av en riktig och enhetlig rättstillämpning. Varken i ersättningslagen eller eljest har givits några närmare regler om grunderna för beräkning av ersättningsarnas storlek, varför olika praxis lätt kan komma att utbildas vid de särskilda fiskevärderingsnämnderna. Kammarkollegiet har visserligen redan nu vissa möjligheter att verka för ett enhetligt bedömande av ersättningsfrågorna, men dessa möjligheter är på grund av fullföljdsreglerna mycket begränsade. — I detta sammanhang må även framhållas, att ersättningsyrkandena i vissa fall uppgår till belopp, varmed man näppe- ligen räknat vid lagens tillkomst. Sålunda må nämnas, att i två ännu icke avdömda ärenden från Kalmar län yrkandet i vartdera fallet avser belopp å i runt tal 3/4 milj. kr.

Ett ytterligare motiv för utvidgning av kronans fullföljdsrätt är det förhållandet, att vittnesbevisning i egentlig mening icke kan upptagas vid fiskevärderingsnämnderna. Bland annat när det gäller frågor om fiskets hävd och sättet för dess bedrivande har det understundom visat sig vara svårt att få dessa spörsmål fullt klarlagda under nämndernas sammanträden. Man måste nämligen därvid som regel räkna med en viss obenägenhet från orsbors sida att lämna för sökandena ofördelaktiga upplysningar.

Slutligen må framhållas, att den fiskelagstiftning, som ersatts av lagen den 1 december 1950 om rätt till fiske, i många hänseenden var oklar. När det gäller att bedöma framställda yrkanden om ersättning för mistad fiskerätt måste man emellertid taga ställning till påstådd fiskerätt även enligt äldre lag, och stora svårigheter möta, när det gäller att pröva innehållet och omfattningen av den rättighet, varpå ersättningsanspråken grundar sig. Det är därför önskvärt att genom lagändring bereda även kronan möjlighet

att genom fullföljd till allmän domstol kunna erhålla prejudicerande avgörande i hithörande frågor.

I anslutning till kollegiets påpekande att ersättningsyrkandena i vissa fall uppgår till belopp, varmed man näppeligen räknat vid lagens tillkomst, må här omnämnas dels att enligt uppgift av *fiskevärderingsnämnden för Hallands samt Göteborgs och Bohus län* ersättning för mistad fiskerätt vid Sydoster i Tjärnö socken i norra Bohuslän hittills begärts med 972 522 kronor, dels ock att *fiskevärderingsnämnden för Norrbottens och Västerbottens län* upplyst, att hittills anhängiggjorts ett 100-tal ersättningsärenden, att ännu endast i ett 50-tal av ärendena anspråken blivit till beloppet preciserade, samt att summan av de preciserade anspråken närmar sig 15 milj. kr.

De skäl, som huvudsakligen anses föreligga emot en lagändring av antydd innebörd, anges av *fiskevärderingsnämnden för Kalmar och Blekinge län* på följande sätt.

Den nya fiskelagstiftningen har inskränkt vissa strandägares fiskerätt i större eller mindre omfattning. Dessa strandägare har ett berättigat anspråk icke endast på att staten till fullo ersätter dem den skada, de därigenom lidit, utan även därpå, att reglerna om ersättningsbestämmande utformas på sådant sätt, att minsta möjliga olägenhet uppkommer för dem.

De nu gällande fullföljdsreglerna innebär för de ersättningsberättigade strandägarna en fördel såtillvida, att sedan ersättningen en gång blivit bestämd av fiskevärderingsnämnden, densamma icke kan nedsättas efter ett överklagande av nämndens beslut och att den av nämnden fastställda ersättningen i följd härav kan omedelbart utbetalas.

En ändring av fullföljdsreglerna på sätt som föreslagits skulle medföra, att en ersättningsberättigad strandägare skulle för att få sin ersättning bestämd mot sin vilja kunna tvingas in i en rättegång, som kanske komme att föras genom alla instanser. Ändringen skulle också medföra, att ersättningen icke skulle kunna utbetalas, förrän lagakraftägande dom föreläge, en omständighet, som ibland skulle kunna föranleda en avsevärd tidsutdräkt. Ändringen skulle därför medföra en tämligen avsevärd försämring av de ersättningsberättigade strandägarnas processuella ställning och bör enligt nämndens mening icke komma till stånd med mindre att avsevärda olägenheter kan visas vara förknippade med den nuvarande ordningen.

Kollegiets skäl för den påyrkade ändringen är intresset av en riktig och enhetlig rättstillämpning vid fiskevärderingsnämnderna, att vittnesbevisning i egentlig mening icke kan upptagas vid nämnderna samt att omfånget av den tidigare fiskerätten många gånger kan vara föremål för tvekan på grund av den tidigare gällande lagens oklara innebörd.

Vad till en början angår det sist anförda skälet eller den tidigare gällande lagens oklara innebörd torde man vara berättigad att antaga, att detta skäl varit under omprövning i samband med ersättningslagens tillkomst. Den äldre lagens bristfällighet har därvid givetvis stått klar för statsmakterna.

Detta skäl kan näppeligen väga tyngre nu än då och torde därför icke vara tillräckligt för att motivera en ändring.

Vad beträffar det av kollegiet framhållna intresset av en riktig rättstillämpning torde därmed avses intresset av att ersättningen bestämmas till det belopp, som motsvarar den uppkomna skadan. Att värdera ett fiske är alltid en vansklig sak. Merendels torde man sakna fasta utgångspunkter för bedömningen. Det torde därför många gånger bliva fråga om en mer eller mindre skönsmässig uppskattning. Och vid en dylik uppskattning kunna meningarna givetvis skilja sig från varandra högst väsentligt. En ersättning, som förefaller den ene vara skälig, kan förefalla den andre att avsevärt över- eller understiga vad som kan anses vara rimligt. Att värderingen ibland måste ske efter skönsmässiga grunder torde också hava beaktats vid ersättningslagens tillkomst.

Vad kollegiet anfört därom, att ersättningsyrkandena i vissa fall uppgår till belopp, varmed man näppeligen räknat vid ersättningslagens tillkomst, torde vara riktigt. Det torde också vara rimligt, att då dylika yrkanden bifalles, den ersättningsberättigade strandägarens anspråk på ett snabbt avgörande får vika för kronans intresse av att få till stånd en omprövning av ersättningsens storlek. Denna synpunkt torde emellertid föranleda, att kronans fullföljdsrätt begränsas till att avse sådana fall, då den av fiskevärderingsnämnden bestämda ersättningen uppgår till ett mera avsevärt belopp.

Utöver de sålunda angivna skälen mot en lagändring åberopar *minoriteten inom fiskeristyrelsen* följande synpunkter.

Även om det vid ett första beseende kan synas som om fog funnes för kollegiets ståndpunkt så förefaller vid en närmare granskning mycket välgående skäl kunna anföras mot den ifrågasatta lagändringen. Av innehållet av 2 § andra stycket ersättningslagen blir en följd att ersättningsanspråk enligt lagen som anhängiggörs hos fiskevärderingsnämnd efter utgången av 1957 är prekluderade. Enligt de allmänna reglerna för processlagstiftnings tillämplighet i tiden läser en eventuell ändrad lagstiftning bli tillämplig endast på sådana anspråk som anhängiggörs efter den ändrade lagens ikraftträdande, under det att redan anhängiggjorda eller avgjorda ersättningsärenden skall behandlas efter den äldre lagen (jfr RP 12 §). Man hamnar då i den mycket egendomliga situationen att en mängd ersättningsmål avgjorts eller kommer att avgöras utan möjlighet för det allmänna (kammarkollegiet) att få domstolsprövning till stånd, under det att ersättningsärenden som anhängiggörs efter lagens ikraftträdande kan bli föremål för dylik prövning. Ur såväl allmänt medborgerliga rättssäkerhetssynpunkter som i lagtekniskt hänseende förefaller dessa konsekvenser så allvarliga, att förslaget att ändra ersättningslagen i den av kammarkollegiet önskade riktningen är ägnat att inge betänkligheter.

På vissa håll har antytts att — därest fullföljdsrätt för kronan införes — denna fullföljdsrätt på ett eller annat sätt begränsas a s. Härom anför *kammarkollegium*.

Därest betänkligheter skulle anses föreligga mot en obegränsad fullföljdsrätt för kronan till allmän domstol beträffande av fiskevärderingsnämnd meddelade beslut i ersättningsärenden, torde i administrativ väg kunna föreskrivas, att kammarkollegiet såsom företrädare för kronan icke må begagna sig av sin klagorätt i andra fall än då frågan om den påstådda fiske rättens art och omfattning enligt äldre rätt är osäker, då principfråga föreligger samt då utdömd ersättning avsevärt överstiger vad som kan anses rimligt; kollegiet vill emellertid tillägga att kollegiet, även utan särskild föreskrift härom, lärer komma att begränsa utnyttjandet av en eventuell fullföljdsrätt till att avse allenast nu angivna eller därmed jämförliga fall.

Fiskevärderingsnämnden för Kalmar och Blekinge län gör i denna fråga följande uttalande.

Vidtages ändring, torde fullföljdsrätten emellertid böra begränsas till att avse allenast sådana fall, då ett verkligt behov av en förnyad prövning föreligger. På vad sätt en dylik begränsning skall komma till uttryck i lagreglerna är en fråga, som nämnden anser sig icke kunna gå in på. Skulle emellertid, såsom torde vara att emotse, svårigheter yppa sig att på förhand konstatera, när behov kan tänkas komma att föreligga, synes man möjligen kunna reflektera på att låta fullföljdsrättens utövande bliva beroende av Kungl. Maj:ts medgivande i varje särskilt fall.

Fiskevärderingsnämnden för Norrbottens och Västerbottens län framför en liknande tankegång.

Beträffande frågan om rättegångskostnader uttalar sig *kammarkollegium* sålunda.

Med hänsyn till de ersättningsberättigades intressen synes ersättning för kronans rättegångskostnader icke böra yrkas i de fall, då sökanden nöjer sig med nämndens beslut men kronan fullföljer till allmän domstol, därest icke särskilda omständigheter (t. ex. oriktiga uppgifter från sökandens sida) därtill ger anledning.

Det skulle möjligen kunna ifrågasättas, om man icke bör gå ett steg längre och låta sökanden få ersättning för egna kostnader (jfr 67 § expropriationslagen). Visserligen har sökanden icke denna förmånliga ställning, då han själv fullföljer talan, men det torde vara större anledning att tillgodose sökandens intressen, då kronan fullföljer.

Även *fiskevärderingsnämnderna för Kalmar och Blekinge län* samt för *Norrbottens och Västerbottens län* förordar en rättegångskostnadsregel i enlighet med 67 § expropriationslagen.

Vad slutligen frågan om forum beträffar så anför *kammarkollegium* härom.

Gällande lag om ersättning för mistad fiskerätt innehåller icke några föreskrifter om forum för det fall, att ersättningsfrågan drages under dom-

stols prövning. Då lagen antogs torde dock ha avsetts, att ett överklagande av fiskevärderingsnämnds beslut skulle ske vid fastighetens forum.

Emellertid har Svea hovrätt i visst mål ansett valrätt föreligga mellan detta forum och domstolen i den ort, där kammarkollegiet såsom företrädare för kronan har sitt säte, d. v. s. Stockholms rådhusrätt (se Sv. JT 1954, rättsfall s. 25). Mål angående ersättning för mistad fiskerätt berörande samma ort, till och med samma skifteslag, kunna sålunda i vissa fall komma att avdömas av häradsrätten i orten och i andra fall av Stockholms rådhusrätt, vilket uppenbarligen får anses vara synnerligen olämpligt. För det fall att även kammarkollegiet erhåller rätt att föra talan mot fiskevärderingsnämnds beslut, torde forum-frågan bli ytterligare komplicerad. Det synes därför påkallat att genom ett tillägg till 1950 års fiskeersättningslag få fastslaget, vilket av förenämnda fora som skall komma i fråga.

Med hänsyn dels till önskvärdheten av att rättegångskostnaderna i möjligaste mån hålls nere (exempelvis i de fall, då vittnen höras m. m.), dels ock till den omständigheten att särskilt beträffande frågor om fiskets hävd och omfattning, sedvanor i orten i fråga om fiskets utövande och dylikt det är av stort värde för målens bedömande att utnyttja den kändedom om de lokala förhållandena, som finns företrädd inom domstolarna i orten, synes det kollegiet lämpligast att fastighetsforum blir exklusivt forum i fiskeersättningsmål.

Kammarkollegiets uppfattning i denna fråga delas av minoriteten inom fiskeristyrelsen samt av *fiskevärderingsnämnderna för Kalmar och Blekinge län* och för *Norrbottnens och Västerbottnens län*.

Utskottet

I motionen hemställs, att 1950 års lag om ersättning för mistad fiskerätt m. m. ändras så att ersättningsfrågan skall kunna dragas under domstols prövning icke blott av ersättningssökanden utan även av kronan. Enligt 6 § i det förslag till lag om ersättning för mistad fiskerätt m. m., som avgavs av fiskerättskommittén och som låg till grund för 1950 års ersättningslag, skulle talan mot fiskevärderingsnämnds beslut kunna föras vid domstol av såväl ersättningssökanden som kronan. Under departementsbehandlingen frångicks emellertid kommitténs förslag, därvid kronans klagorätt begränsades till de extraordinära rättsmedel, som enligt rättegångsbalken gäller för lagakraftgående domar och beslut. Anledningen till den sålunda företagna ändringen framgår icke av förarbetena till lagstiftningen. Emellertid har, av de yttranden att döma, som föreligger över motionen, på åtskilliga håll den tanken kommit till uttryck, att rätt till domstolsprövning borde införas även för kronan. Vad som närmast synes ha aktualiserat

denna tanke är den omständigheten att 1950 års lagstiftning har kommit att ge upphov till ersättningsanspråk i en omfattning, som knappast torde ha förutsetts vid ersättningslagens tillkomst. Belysande i detta hänseende är exempelvis de uppgifter, som föreligger från fiskevärderingsnämnderna för Norrbottens och Västerbottens, för Kalmar och Blekinge och för Hallands samt Göteborgs och Bohus län. Hos den förstberörda nämnden närmar sig sålunda summan av hittills preciserade anspråk 15 miljoner kronor, i Kalmar- och Blekingenämnden har i två ärenden, som delvis avser samma, flera personer tillhöriga fiske, yrkats ersättning med omkring 800 000 kronor, och i den tredje av nämnderna har anspråk avseende Sydkoster i norra Bohuslän väckts på ett belopp av 972 522 kronor. I sistnämnda ärenden gör kronan i första hand gällande, att fiskerätterna vid Sydkoster haft sådant innehåll, att någon ersättning över huvud taget icke kan ifrågakomma. I anslutning till detta exempel må erinras om att fiskevärderingsnämndernas verksamhet för bestämmande av ersättning omfattar jämväl det rent rättsliga bedömandet av fiskerättigheternas art och omfattning enligt den före den 1 januari 1951 gällande fiskelagstiftningen.

Fiskerättskommittén uttalade i sitt betänkande (SOU 1947:47 s. 322) att, även om den sammansättning fiskevärderingsnämnderna avsågs skola ha torde göra dem väl skickade att pröva ersättningsfrågorna, kommittén likväl ansett rättssäkerheten kräva, att möjlighet bereddades den, som var missnöjd med nämndens beslut, att bringa ärendet under allmän domstols bedömande. Under kommittéarbetet hade ifrågasatts att begränsa domstolens prövning till att avse allenast innehållet och omfattningen av den rättighet, varpå ersättningsanspråket grundade sig, medan frågan om ersättningens belopp ej ensamt skulle få fullföljas till domstol. Kommittén yttrade i anledning därav att den funnit en sådan anordning möta alltför stora betänkligheter med hänsyn såväl till svårigheten att sålunda särskilja olika delar av tvistefrågan som också till vikten av de ekonomiska värden som kunde stå på spel i hithörande ärenden.

Dessa kommitténs uttalanden har fått förnyad aktualitet med hänsyn till arten och omfattningen av de ersättningsärenden, som redan hittills blivit väckta. Även åtskilliga ytterligare skäl talar för införandet av fullföljdsrätt jämväl för kronan. Till en början kan sägas, att sådan rätt i föreliggande fall motiveras redan av den grundläggande processrättsliga principen om ömsesidig fullföljdsrätt. Vidare kan åberopas det allmänna intresset också på förevarande område av en riktig och enhetlig rättstillämpning med avseende på grunderna för beräkning av ersättningarnas storlek, något som torde vara svårt att uppnå utan domstolsprövning med den möjlighet denna innebär till avgöranden i högre instanser. Vid fiskevärderingsnämnderna kan vittnesbevisning icke upptagas under samma betryggande former som vid allmän domstol. Detta kan, särskilt när det gäller frågor

om fiskets hävd och sättet för dess bedrivande, visa sig innebära en icke oväsentlig begränsning av fiskevärderingsnämndernas möjligheter att komma till riktiga och rättvisa resultat. Slutligen motiveras önskemålet om fullföljdsrätt för kronan också av behovet av prejudicerande avgöranden av högre instans i de rent rättsliga spörsmål, som sammanhänger med tolkningen av äldre fiskelagstiftning.

Starka skäl talar således för fullföljdsrätt för kronan. Emellertid kan vägande skäl också åberopas mot den av motionärerna önskade lagändringen. Lagen om ersättning för mistad eller inskränkt fiskerätt har tillkommit för att bereda fiskerättshavarna ersättning för den skada och förlust de lidit genom ingripande i deras rätt från statsmakternas sida i form av lagstiftning. Rättigheternas innehavare kan därför sägas ha ett berättigat anspråk på att reglerna om ersättningens bestämmande utformas på ett sådant sätt, att minsta möjliga olägenhet uppkommer för dem. Det må under sådana förhållanden anses rimligt, att de ersättningsberättigade icke bör kunna tvingas in i rättegång vid domstol med de konsekvenser detta kan medföra i fråga om rättegångskostnader och dröjsmål med ersättningens utbekommande. Även rent processuella skäl kan möjligen, i enlighet med vad minoriteten inom fiskeristyrelsen påpekat, åberopas mot en lagändring i den av motionärerna önskade riktningen. Enligt de allmänna reglerna för processlagstiftnings tillämplighet i tiden lär nämligen en eventuellt ändrad lagstiftning bli tillämplig endast på sådana anspråk, som anhängiggörs efter den ändrade lagens ikraftträdande, under det att redan anhängiggjorda eller prövade ersättningsärenden skall behandlas efter den äldre lagen. Situationen skulle då bli den, att vissa ersättningsmål avgjorts eller komme att avgöras utan möjlighet för det allmänna att få domstolsprövning till stånd, under det att ersättningsärenden, som anhängiggöres efter lagens ikraftträdande, kan bli föremål för dylik prövning. Denna olägenhet torde dock kunna i stort sett undvikas genom ett övergångsstadgande av innebörd att bestämmelsen om fullföljdsrätt för kronan bleve tillämplig i alla ärenden, där *beslut* av fiskevärderingsnämnd meddelades efter lagändringens ikraftträdande. Hittills torde nämligen beslut ha meddelats i ett mycket litet antal ärenden.

Enligt utskottets mening bör emellertid avgörandet träffas främst med hänsyn tagen till de ersättningsberättigades intressen. Den frågan träder då i förgrunden, huruvida dessas ställning genom den ifrågasatta lagändringen skulle så försämrats, att denna framstår såsom obillig. Vad då först beträffar risken för utgifter för rättegångskostnader i sådana fall, då ersättningsökanden nöjer sig med nämndens beslut men kronan fullföljer till allmän domstol, torde varje olägenhet härutinnan kunna undvikas genom en bestämmelse, motsvarande 67 § expropriationslagen och innebärande bland annat, att kronan i de fall, då den utnyttjar sin fullföljdsrätt, får, oavsett

målets utgång, svara icke blott för sina egna utan även för motpartens kostnader å målet. Däremot torde den olägenhet icke kunna helt undvikas, som består i tidsutdräkt med avseende på ersättningens utbetalande. Att således ersättningssökandenas ställning vid en lagändring åtminstone i visst avseende skulle försämrats är otvivelaktigt. Å andra sidan har det, enligt vad utskottet under hand inhämtat, i samband med ärendets behandling av företrädare för vissa ersättningssökande själva uttalats den åsikten, att kronan borde beredas möjlighet att bringa ersättningsfrågorna under domstols bedömande. Det torde nämligen ligga i sakens natur, att fiskevärderingsnämnderna i medvetandet om kronans avsaknad av fullföljdsrätt är benägna för en viss försiktighet vid ersättningarnas bestämmande, vilket onekligen innefattar en viss risk för att förlusten eller skadan icke alltid uppskattas till sitt fulla belopp.

Utskottet anser i vart fall, att den av motionärerna förordade lagändringen icke bör genomföras utan att samtidigt frågan om rättegångskostnader överväges. Därest kronans fullföljdsrätt i samband därmed på ett eller annat sätt begränsades till spörsmål av principiell natur och till sådana fall, då det på grund av påtagliga oriktigheter föreläge klart behov av domstolsprövning, torde skälen för en lagändring väga tyngre än de därigenom uppkomna olägenheter för de ersättningsberättigade, vilka talar emot en sådan ändring.

Utskottet vill slutligen endast tillägga, att enligt utskottets mening den önskvärda enhetligheten i rättstillämpningen bäst torde vinnas med en forumregel, enligt vilken en särskilt angiven allmän underrätt gjordes till exklusivt forum.

Utskottet har inhämtat, att kammarkollegium i början av 1955 hos Kungl. Maj:t gjort en framställning i ämnet, vilken framställning även blivit remissbehandlad. På grund härav synes anledning saknas att föreslå någon ytterligare utredning, och utskottet finner det lämpligast att överlämna åt Kungl. Maj:t att vidta de åtgärder i frågan, som kan anses lämpliga.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen i anledning av förevarande motion, II: 46, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening giva till känna vad utskottet ovan anført.

Stockholm den 9 maj 1956

På tredje lagutskottets vägnar:

HUGO OSVALD

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från f ö r s t a kammaren: herrar Osvald, Albert Hermansson, Ebbe Ohlsson, Kristiansson* och Georg Carlsson;

från a n d r a kammaren: herrar Johansson i Torp, Levin, Eriksson i Sandby*, Andersson i Dunker, Nestrup, Andersson i Ryggestad, fru Boman och herr Berggren.

---

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.